Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu dviejose patalpose iškasti 4 šurfai. Vienoje iš patalpų iškasti šurfas 1 (2,1x3 m) ir šurfas 2 (2x2,5 m). Kitoje patalpoje iškasti šurfas 3 (2,3x2,5 m) ir šurfas 4 (2,3x2,5 m). Šurfų vietose XIV–XX a. datuotino kultūrinio sluoksnio storis buvo nuo 2,1 iki 3 m. Iš viso tyrimų metu ištirtas 22,55 m^2 plotas.

Apatinis kultūrinio sluoksnio horizontas, geriausiai išlikęs šurfuose 1 ir 2, datuotinas XIV–XVI a. Jis buvo 2,1–3 m gylyje nuo žemės paviršiaus.

Viršutinį kultūrinio sluoksnio horizontą (iki 1,7–2,1 m gylio nuo esamo žemės paviršiaus) sudarė archeologiškai nevertingi supiltiniai sluoksniai, vietomis apardyti perkasimų. Tokie sluoksniai vyravo šurfuose 3 ir 4.

Šurfuose 1 ir 3 aptiktos mūrinių sienų pamatinės dalys gali būti siejamos su pastatu, stovėjusiu Pylimo g. Nr. 22 XIX a., iki architekto Korojedovo 1898–1899 m. atliktos rekonstrukcijos, po kurios pastatas iš esmės liko nepakitęs iki Antrojo pasaulinio karo.

Tarp žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu aptiktų negausių dirbinių vyrauja keramikos indų šukės, datuotinos XVI–XX a., taip pat aptikta keletas šukių, datuojamų XIV–XV a., bei metalo dirbinių.

SURVEY ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN PYLIMO STREET 22 IN VILNIUS

In March – February 2002 in Vilnius, in building 22 in Pylimo street in two premises of the western block the survey explorations were carried out. During the survey explorations in two premises 4 trenches were excavated and the area of 22.55 m^2 was explored. In the trenches the cultural layer dated to the 14th–20th centuries was 2.1–3.0 m thick. In trench 1 and trench 3, the foundations of stone walls can be related to the building which was located in Pylimo street 22 in the 19th century, before the reconstruction carried out by the architect Koroedov in 1898–1899, after which the building remained unchanged till the Second World War. Among spare artefacts detected during the survey archaeological explorations, potsherds dated to the 16th–20th centuries were dominating, as well as several potsherds dated to the 14th–15th centuries and metal artefacts.

ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI VILNIUJE, SAVIČIAUS G. NR. 13/2

Antanas KAVALIAUSKAS

2002 m. spalio – 2003 m. vasario mėn. Vilniuje, Savičiaus g. Nr. 13/2 buvo vykdomi šio pastato rekonstrukcijos darbai, pritaikant jį naujoms reikmėms, bei atliekami archeologiniai tyrimai.

Pastatas Savičiaus g. Nr. 13/2 priklauso Vilniaus senamiesčio 46 kvartalui. Senuoju skirstymu sklypas Savičiaus g. Nr. 13/2 įvardytas kaip posesija 583. Sklypo užstatymo raida XVII–XIX a. glaudžiai susijusi su vienuolių augustinų (augustinų eremitų) veikla. 1677 m. augustinų kunigui F. Driackiui pavyko 583 posesiją gauti augustinų vienuolynui ir bažnyčiai įkurti. Mūrinė bažnyčia buvo pastatyta ir pašventinta 1768 m. birželio 26 d. Kadangi ji priklausė vienuoliams augustijo-

nams, buvo vadinama Augustijonų bažnyčia. Taip ji vadinama ir dabar.

1807 m. vienuolyno pastatą, stovėjusį išilgai Bokšto g., nupirko VU ir jame įkurdino Vyriausiąją seminariją. Vienuoliai įsikūrė trijuose nedideliuose mūriniuose pastatuose, stovėjusiuose vienoje linijoje, galu į Savičiaus g. ir šonu į tuometinį Šv. Kazimiero skersgatvį. Pagrindiniai buvusio Augustijonų vienuolyno korpusai prie Augustijonų ir Savičiaus g. buvo pastatyti tik XIX a. pradžioje apjungus tris pastatus į vieną kelių korpusų pastatą.

Archeologinių tyrimų darbai buvo atliekami pastato viduje, praėjime į pastato kiemą iš Savičiaus g. pusės bei pastato išorėje, prie vadinamųjų sandėliukų R pusės. Prieš pradedant tyrimų darbus, patalpos, kuriose buvo atliekami archeologiniai tyrimai, buvo pažymėtos raidėmis. Tyrimo darbai buvo pradėti nuo pastato P korpuso galo. Patalpos tirtos paeiliui link Š. Pirmoji tirta patalpa brėžiniuose pažymėta P–A, antroji P–B, trečioji P–C ir ketvirtoji P–D.

Ištyrus šias patalpas, buvo pradėtas tirti praėjimas į pastato kiemą iš Savičiaus g. pusės. Praėjime ištirtas plotas buvo pažymėtas PL–1. Vėliau buvo iškasti 3 šurfai prie pastato korpuso, vadinamo sandėliukais, R pusės. Šurfai pažymėti raidėmis ir skaičiais Š–1, Š–2 ir Š–3. Galiausiai, tyrimų darbų pabaigoje, buvo iškasti 3 šurfai Š–4, Š–5 ir Š–6 sandėliukais vadinamose patalpose. Šios 3 sandėliukų patalpos pažymėtos raidėmis E, F, G. Pradėta tirti nuo Š korpuso galo link P.

Archeologinių tyrimų metu ištirtas 143 m^2 plotas. XVI–XX a. datuojamo kultūrinio sluoksnio storis siekė 2–3,6 m. Kai kuriose pastato patalpose ir plote 1 kultūrinis sluoksnis rastas iš dalies arba visiškai sunaikintas.

Tyrinėjant patalpoje, pavadintoje A, 1,05 m gylyje nuo buvusių grindų paviršiaus atidengtas XVII a. pirmąja puse datuotino pastato pamatinės dalies fragmentas ir prie jo besišliejantis apardytas lauko akmenų grindinys, sietinas su buvusio pastato grindimis. Giliau, 2,3–2,45 m gylyje, patalpos R dalyje, aptiktas XVI a. datuojamo pastato pamatinės dalies fragmentas. Jo tęsinys stebėtas šurfe 2. Kultūrinio sluoksnio storis patalpoje A buvo iki 3,6 m.

Į Š nuo patalpos A esančioje patalpoje B tyrinėtas iki 3,4 m storio supiltinis kultūrinis sluoksnis, datuotinas XVI–XX a.

Į Š nuo patalpos B esančioje patalpoje C, 0,4–3,6 m gylyje nuo grindų paviršiaus tyrinėtas permaišyta žeme užpiltas XVI a. datuojamas gotikinis rūsys, kuriame taip pat rasti laiptai, skirti patekti į šalia esantį rūsį. Laiptų įrengimui naudoti stambūs lauko akmenys. Rūsio skliautas buvo cilindrinis, tačiau didžioji jo dalis neišliko. Kultūrinio sluoksnio storis patalpoje C buvo iki 3,6 m. Permaišytoje patalpos C žemėje rasta XVI–XVII a. radinių. Šie radiniai yra atsitiktinai atsidūrę vėlyvame supiltiniame sluoksnyje. Spėjama, kad ši patalpos dalis su akmenų laiptais galėjo būti užpilta XIX a. pirmojoje pusėje. XIX a. pradžioje sudarytuose dokumentuose minima, kad po vienu iš trijų vienuolynų namų buvo rūsys ir jis jungėsi su bažnyčios rūsiais.

Į Š nuo patalpos C esančioje patalpoje D po buvusiomis grindimis nukasus 10–13 cm pilkos žemės su griuvenomis ir buitinėmis šiukšlėmis sluoksnį, išryškėjo buvusių plytinių grindų ir, matyt, buvusių pertvarų liekanos. Patalpos R dalyje grindys buvo visiškai išardytos. Patalpos viduryje bei prie P sienos išryškėjo po patalpa esančio rūsio skliauto dalis. Remiantis mūro technika, plytines patalpos grindis ir po jomis esantį rūsį galima datuoti XVIII a. pabaiga. Paaiškėjus, kad po patalpos V dalimi nėra rūsio, šioje patalpos

dalyje iki įžemio buvo ištirtas 2 m pločio ruožas. Aptiktas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis, XVII a. radinių.

Plote 1 kultūrinis sluoksnis iki pat įžemio sunaikintas po Antrojo pasaulinio karo, tiesiant fekalinės kanalizacijos su atsišakojimais į pastato patalpas trasą. Įžemis – stambus žvyras – praėjime pasiektas 2,85–2,9 m gylyje nuo buvusio paviršiaus.

Šurfuose 1–3 po asfalto sluoksniu atidengti XX a. datuotini lauko akmenų grindiniai. Taip pat šurfuose 1, 3, 5 ir 6 rasti lauko grindinių fragmentai, sietini su XVIII a. antrojoje pusėje pastatyta Augustijonų bažnyčia, nes iš rašytinių šaltinių yra žinoma, kad pastačius bažnyčią teritorija apie ją buvo išgrįsta lauko akmenų grindiniu.

Iškasus šurfą 4 paaiškėjo, kad patalpos V ir P pamatai buvo padengti stačiakampio formos mediniais tašais. Tašų storis siekė 10–12 cm, aukštis – 18–25 cm. Tašais pamatai buvo užkloti praktiškai nuo pat šurfo viršaus iki dugne buvusio akmenų grindinio. PV kampe tašai sujungti sukirtimo būdu. Nuo pat šurfo viršaus iki jo dugno aptiktas 2,4 m vientisas supiltinis pilkos žemės sluoksnis su stambiomis griuvenomis ir baltai glazūruotų stambių koklių liekanomis. Šurfo apačioje, 2,4 m gylyje buvo atidengtas nestambių akmenų grindinys. Grindinys grįstas ant įžemio – geltono smėlio sluoksnio. Grindinio apačia sutapo su medinių tašų apačia. Šiame apšiltintame medžiu rūsyje tikriausiai buvo įrengtas daržovių sandėlis. Įvairūs sandėliai, buvę vienuolyne, minimi ir 1818 m. sudarytame vienuolyno ir bažnyčios inventoriuje.

Šurfuose 1–6 fiksuoto kultūrinio sluoksnio storis siekė iki 2,75 m, juose rasta XVI–XX a. datuotinų radinių.

Iš viso tyrimų Savičiaus g. Nr. 13/2 metu kultūriniame sluoksnyje surasta ir suinventorinta 349 vnt. buitinės žiestos keramikos, plokštinių koklių ir kitų radinių. Tarp kitų radinių pažymėtini 3 Jono Kazimiero Lietuvos ir Lenkijos šilingai. Objekte rasti radiniai daugiausia datuojami XVI–XVII a. Tačiau rasta ir XVIII bei XIX a. radinių.

Archeologiniai tyrimo darbai leido patikslinti vienuolyno įsikūrimo ir vystymosi šiame pastate raidą. Buvo surasta trijų istoriniuose šaltiniuose minimų mūrinių pastatų liekanos ir tuo laikotarpiu datuojamų radinių.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN SAVIČIAUS STREET 13/2, IN VILNIUS

In October 2002 – February 2003 in the building located in Savičiaus street 13/2 the archaeological explorations were carried out while the building was under reconstruction. During the excavations the area of 143 m^2 was explored.

During the archaeological explorations, the remains of foundations of buildings dated to the 16th–17th centuries were detected. In some premises of the building and in area 1, the cultural layer was partially or completely destroyed. It was 2–3.6 m thick. In the cultural layer, 349 finds of hand-thrown pottery, tiles and other finds were found and inventoried. Among other finds, 3 John Casimir's Lithuanian and Polish shillings can be particularly noteworthy. The majority of finds were dated to the 16th–17th centuries, however, there were several finds dated to the 18th and 19th centuries.